

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Ett enastående kvinnoverk

Hvita Bandets nya Värtares restaurang

IDUN HAR FÖRUT i tvenne artiklar i n:r 48 och 49 för 1908 utförligt redogjort för den storslagna verksamhet, som Hvita Bandets Östermalmsafdelning genom sin restaurangförening utöfvar till fromma för nykterhetsarbetet. I detta sammanhang omnämnde vi också att en stor, präktig byggnad ute i förstaden vid Värta hamnen var under uppförande, afsedd att icke blott tillgodose platsens behof af en välskött arbetarrestaurang, utan att samtidigt bli en centralpunkt för det intellektuella och sällskapliga lifvet där ute, där föreläsningar, folkkonserter och familjefester kunde äga rum och där ett läsrum med tidningar och piano alltid skulle stå öppet.

Denna ståtliga byggnad med allt hvad den rymmer är nu färdig, och med dess invigning för ett par dagar sedan sattes kronan på ett verk, som är ganska enastående i sin art och som det är en glädje att få framhålla icke minst därför, att det från början till slut är ett kvinnoverk. Planen till detsamma är lagd af de ledande kvinnorna inom Östermalmsafdelningen, hvilken som bekant arbetar på att utrota dryckenskapen genom att bjuda ett positivt godt i stället. Det är kvinnor, bland hvilka fröken Maria Sandström står främst som den outtröttliga ledande organistorn, som sedan utarbetat och realiserat planen och vakat öfver alla detaljer, och det är uteslutande kvinnor, som komma att leda det man vill gärna säga missionerande arbetet därute bland de något hårbarkade arbetarna. Och det är slutligen en varmhjärtad, för Hvita-Bandsverksamheten intresserad kvinna, som gifvit det behöfliga ekonomiska understödet, så att man kunnat följa sin smak och inrätta

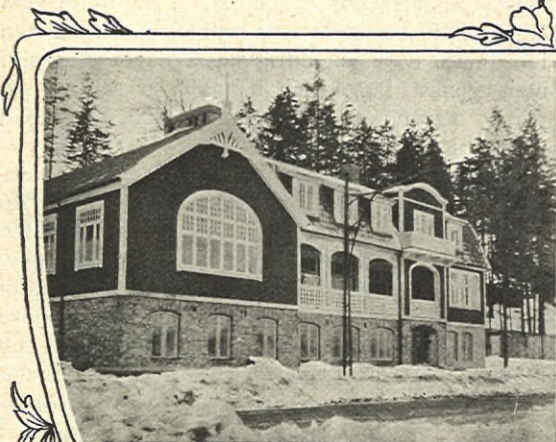
FRÖKEN MARIA SANDSTRÖM.

allt pryddigt och gediget utan att skygga för de därmed förenade kostnaderna.

Restaurangen har fått det bästa tänkbara läge strax invid Ropstensvägen, där spårvag-

nen går fram, med granbacken i ryggen och Värtans vatten framför sig. Längs med fasaden löper en bred veranda, som man hoppas om somrarna skall bli slutmålet för många långpromenader öfver "gärdet" inne ifrån staden. Byggnaden är uppförd i villastil, röd och vit, och tar sig förträffligt ut. Öfver utrymmet är så disponerad att bottenvåningen upptages af ekonomiafdelningen, mönstergill i allt hvad hygieniska och praktiska anordningar beträffar. Utom ett stort kök med spis midt på golfvet har den särskild bagarstuga och tvättstuga, olika förrådsrum för förvaring af kött, etc. Mellanvåningen upptages af den stora matsalen med väldiga fönster och hvälfdt tak, där borden med sina blänkande marmorskifvor stå i täta rader och vänta på gästerna, som för sin egen trefnads skull ha en särskild ingång, då de komma från arbetet, och ha beredts möjlighet att också göra toalett, innan de gripa sig an med middagen under den korta rasten. Kaféet utåt verandan är också ett vackert rum i gult och hvitt med en pryddig mahognymöbel. Här serveras frukostar och supéer, kaffe och té och lättare rätter. Intill detta ligger läsrummet. Här står också pianot.

Öfvervåningen är inredd som bostadsrum åt föreståndarinnan, fru Fanny Lindbohm, och personalen, som går upp till ett tiotal personer. Ett rum disponeras af styrelsen för Hvita Bandets restaurangförening, i hvilken fröken Sandström är ordförande samtidigt som hon bekläder den kräfvande posten som direktör för etablissemetet.

RESTAURANGBYGGNADEN.

MATSALEN.

KAFÉET.

Bör uppfostran i hemmet vara väsent-

BARNENS UPPFOSTRAN till nyttiga och goda medborgare är en ständigt lika aktuell fråga och följande inlägg af en bepröfvad pedagog och uppfostrarinna bör kunna intressera alla, som ha med barnens uppfostran att skaffa, helst författa.

PÅ DENNA FRÅGA vill jag för min del svara ett obetingadt nej. I hemmet bör gossen och flickan ställas på samma nivå, och den uppfostran de där få, måste i det stora hela vara lika.

Under hela barndomen bör det vara så, och först när det gäller att förbereda den uppväxande flickan, ej blott för ett förvärfarbete, utan äfven för husmoderns kall, är tidpunkten inne att göra en skillnad. Då blir det för flickan ett fördjupande i de kunskaper, som fordras speciellt af kvinnan: matlagning, hushållslära, sömnad, barnavård etc.

Men förut äro båda barn, med samma plikter, samma rättigheter, och någon företrädesrätt dem emellan får ej existera. Det enda företräde, jag skulle vilja ge gossen, är den starkares rätt att bruka sin styrka i den svagares tjänst. Det hårdare arbetet, den tyngre bördan må komma på hans lott, om det gäller.

När jag säger, att uppfostran i hemmet bör vara väsentligen lika för gosse och flicka, då antar jag, att flickans uppfostran är, som sig bör, att hon uppfostras i *lydnad, ordning* och *flit* samt vänjes vid kroppsarbete och lär sig inse, att själf är bästa dräng.

Gossen skall, lika väl som flickan, själf gå efter, hvad han behöfver, själf ställa undan sin stol, hänga upp sina kläder, lägga bort sina böcker, sina leksaker. När han lämnar ett rum, får ingenting ligga framme efter honom, och i sofrummet bör han hänga upp sin handduk, lägga undan kam och borste samt vara nog att för tjänaren endast det allra nödvändigaste återstår.

I linnelådor och garderob bör han hålla ordning, själf ta fram och lägga undan. Äfven om han, tid efter annan, får sina kläder piskade och borstade, bör han i vanliga fall själf ta borsten i hand. Sina skodon bör han också sköta om och för den skull i sofrummet ha skokräm och borste. En af fördelarna med detta är, att han ger bättre akt på sin dräkt och tar sig till vara att i onödan smutsa den. Mot tjänarinnan är det ett rent barmhärtighetsverk att befria henne från en del skodon.

Finns ingen tjänare, kommer härtill sängens bäddning, och om ingen särskild städerska hålles, äfven det öfriga, som hör till personlig passning. Att sopa upp efter sig och damma sina tillhörigheter är ej mer än rätt och billigt, om familjens ekonomi ej tillåter främmande hjälp.

Det är emellertid ej nog att passa sig själf, utan om tiden räcker till, bör han också villigt hjälpa till med hvad som eljes förefaller i hem-

Cypress och Pinie.

*SLUTEN i sig själf alltjämt —
himmelskt allvar i profilen —
är cypressen kampanilen
med en andeklockas klämt.*

*Pinien susar ej förstämtd,
öppen och för minsta ilen,
står som hvalf i hednastilen,
vigdt åt Pan och fauners skämt.*

*Blott mot skyn cypressen sträcker;
men mot hela världen räcker
pinien sina grenars krans.*

*Så har lynnets riktningslinie
format ut cypress och pinie:
medeltid och renässans...*

HARALD JACOBSON.

met. På hans lott komma sådana arbeten, som fordra mera kroppskrafter, såsom kol- och vedbärning, borstning af fars och mors skodon m. m.

Men det är ännu ej tillräckligt. Liksom flickan småningom skall läras att själf stoppa sina strumpor, sy i knappar och laga mindre rispor, så skall äfven gossen uppfostras att göra det. Hvarje gosse bör ha ett eget syskrin med nödiga tillbehör att vid behof genast kunna reparera en eventuell skada. Nödgas han själf laga hålen, sörjer han nog för, att de ej bli för stora. Naturligtvis fordras här kontroll från moderns sida, så att allt blir ordentligt.

Och så kommer jag slutligen till ännu ett område, där gossen också behöfver få någon kunskap, nämligen *matlagning*. Nu blir det troligen opposition, men — jag håller ändå fast vid min åsikt. Själfklart är här ej fråga om grundlig undervisning i kokkonst, utan blott en liten praktisk lärdom i beredandet af den allra enklaste kost. Det kan inträffa fall, då det skulle vara af ovärderlig nytta, om gossen eller mannen kunde koka gröt, välling, kaffe, té, potatis, grönsaker, ägg, mjölk; steka ägg, biff, kotlett; grädda en pannkaka, reda en sås m. m.

Antag, att familjen är utan tjänare och hustrun hastigt sjuknar. Vore det ej bra, om mannen eller gossen för tillfället kunde hjälpa och laga en, och aldrig så enkel, men smaklig måltid. Kvinnlig hjälp står ej alltid ögonblickligt att få, och då är det fördelaktigt att kunna vara sin egen kock. På segelturer, jaktpartier o. dyl. kommer det också bra till

ligen olika för gosse och flicka?

rinnan sluter sig till den uppfattning, som allt mer och mer tycks bli den ledande, att uppfostran, gossars som flickors, bör läggas mer praktiskt, lämpas mer för lifvets verkliga behof än hvad som hittills varit fallet i skolpluggets förlofvade tidehvarf.

pass, om någon af herrarna är litet hemmastadd i matlagning. Och för öfrigt skulle mången ungarl med små inkomster ha det betydligt mycket bättre, om han kunde laga sin frukost och kvällsvard själf.

Jag medger, att det kan tyckas vara stora fordringar jag ställer på barnen, som ändå äro så betungade af sina skolarbeten. Men i verkligheten äro fordringarna ej för stora, blott man börjar i rätt tid, så att det arbete, man begär, blir en vana och utföres med samma lätthet som påklädning, tvättning och kamning.

Mycket tidigt, redan vid cirka två års ålder, kan man låta barnen gifva små handräckningar, ta upp föremål, som fallit ned, bära lättare saker från ett rum till ett annat, plocka upp sina egna leksaker m. m. I början är det en lek, som roar dem ofantligt, och de känna sig öfverlyckliga i känslan af att göra nytta och kunna hjälpa mamma. Att det än så länge ej är en verklig hjälp, och att modern har mer besvär än gagn af de

små händernas arbete, det gör ingenting. Hufvudsaken är, att det arbetas, arbetas villigt och med glädje. Småningom blir handen skickligare, sinnen skärpas och eftertanken öfvas. Före skoltiden redan kan man ha verklig nytta af barn, som från späda år lärt sig bruka händer och förstånd. Naturligtvis är ej meningen att öfveranstänga och trötta de små, utan det skall vara som en rolig lek, till hvilken de gå med fröjd.

Under de första skolåren, då läxorna ännu ej tynga, kan man lugnt låta dem fortsätta att passa sig själfva samt utföra lämpliga husliga arbeten. Naturligtvis måste de samtidigt få tillfälle till friluftsläkar. Med en ordentlig tidsindelning i hemmet och en mor, som ej skyr besväret att leda barnens praktiska uppfostran, kan man göra det *ena* utan att *låta* det *andra*.

Vid ökad skolarbete bör lättnad ske i det praktiska arbetet, men hvad man under alla omständigheter bör fasthålla vid, är, att de unga alltid själfmant hålla sina tillbehör och sitt rum i ordning, d. v. s. aldrig kasta något efter sig, utan genast lägga och hänga hvar sak på sin plats. Äfven en sängkammare skall se städad ut, när man lämnar den.

Ungdom, som växer upp i hem med begränsade tillgångar, där blott föga främmande hjälp kommer i fråga, måste äfven under skoltiden taga i på ett annat sätt än den mer förmögne. Har en sådan gosse eller flicka hjärtat på rätta stället, då kan han eller hon ej låta modern slita ut sig, utan sätter i sin unga kraft och hjälper henne. Så bör det vara, och så är det

PÄRMAR

Idun 1908
och föregående år

tillhandahållas till följande priser:
Iduns pärm, röda med guldtryck... 1: 50
Iduns Romanbibliotek, röda eller gröna 0: 50
Iduns Hjälpredda, röda eller gröna... 0: 50

Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

också, om modern uppfostrat barnet rätt och ej tagit hänsyn till, om det är gosse eller flicka.

Ju högre upp i skolan, desto mindre tid till husligt arbete under terminen, men då bör skadan tas igen i loftet, särskildt sommarferierna. Dessa äro långa, och äfven dagen är lång, så det blir tid nog att roa sig, hvila, läsa och — öfva sig i praktiska sysslor, helst äfven trädgårdsarbete.

Emellertid kan det ofta bli svårt nog för en mor att genomföra dessa principer. Med flickan går det lättare, men gossen — honom vilja de skydda alla, far, far- och morföräldrar, farbröder, unga och gamla tanter, mången gång äfven systrar, man kan gärna säga samhället. Det är som att röra vid ögat, när man ifrågasätter, att gossen bör få en praktisk, huslig uppfostran lika väl som flickan. Hvarför en gosse, som har friska händer, sina fem sinnen och normalt förstånd, ej skall få använda dem för att hjälpa sig själf och andra, är mig en gåta. Ej heller förstår jag, hvarför just mannen med vett och vilja skall uppfostras till en hjälplös stackare i det, som gäller hans eget välbefinnande.

Orsaken, hvarför man så ofta hör opposition mot gossens deltagande i hemsysslor, ligger nog till en del däri, att det husliga arbetet anses af lägre art och förnedrande för den manliga värdigheten. Men intet arbete är förnedrande för hvem det vara må, och allraminst arbetet för hemmet och dess medlemmar. Det är ett praktiskt arbete, det är sant, men det fordrar ej blott, praktisk färdighet, utan äfven ordning och intelligens, det sist nämnda i mycket högre grad än mången mera ansedt arbete utom hemmet.

Detta böra föräldrar ha klart för sig, och kan hustrun ej ensam öfvertyga mannen, att sonen ingenting förlorar, utan vinner, om han får lära att hjälpa sig själf, då bör hon söka bistånd hos kloka, fördomsfria människor, kanske läkare, lärare. Det händer, att det då lyckas henne att värfva honom för sin åsikt, ty förunderligt nog lyssnar mången man i allmänhet lättast till dem, han tror vara auktoriteter. Det är för öfrigt ej utan, att han är mycket svag för hvad folk säger.

I alla händelser behöfver den unga modern ej orda mycket om saken, ifall hon börjar tidigt med sin uppfostran och konsekvent fortsätter. Mannen, som oftast ej vidare bekymrar sig om de mycket unga barnens vård, kommer knappt att märka det, förrän hans gosse redan fått goda, praktiska vanor. Och sedan kanske han inser, att detta plus i kunskaper och färdigheter ingalunda beröfvar sonen hans manliga kynne.

Värre blir det för den mor, som vill börja med gossens husliga uppfostran, sedan han redan hunnit öfver de första barnaåren. Får hon hjälp af mannen, går det bra, eljes måste hon vädja till gossens kärlek till henne själf, hvilket går jämförelsevis lätt, om han öfvertygas, att hon behöfver hans hjälp. Vidare kan hon söka tala till hans förstånd och visa honom fördelen af själfständighet äfven på det praktiska området. Af vikt är, att modern genom eget exempel tidigt lär gossen att sätta sig öfver andras spe. Hon må göra honom uppmärksam på, att löjet afväpnas bäst, när man själf skratrar med.

En mycket vanlig anmärkning, som göres på tal om barns husliga uppfostran, är, att han eller hon ej har anlag för praktiskt arbete. Men detta är egentligen blott en omskrifning för, att vederbörande ej har lust för dylikt. Öfvas handen ej från barndomen, kan den ej vinna färdighet, men sker det konsekvent, blir resultatet på det hela taget lika för alla. Att syskon ofta utvecklas så olika, och den ene

tyckes omöjlig i det praktiska, medan den andre kan ta sig till med hvad som helst, beror nog därpå, att den förstnämnde på grund af egoism, bekvämlighet och moderns uraktlåtenhet att bekämpa dessa fel, i tron att de berodde på bristande anlag, sluppit undan. Att den ene af naturen kan vara klumpigare än den andre, medges gärna, men det utjämnas genom öfning.

Påståendet att ett s. k. "läshufvud" ej skulle kunna förenas med praktisk duglighet, om uppfostran eljes är riktig, torde bero på missuppfattning, för så vidt läshufvudet ej blott är ett "plughufvud" utan större intelligens. Men ju större intelligens, ju flere möjligheter och ju större mångsidighet. Hos mindervärdiga intelligenser påträffas ej sällan stor förmåga att tillägna sig minneskunskaper, de kunna plugga förträffligt, men sakna ofta förmågan att rätt tillämpa det förvärfvade.

Af det föregående har nog delvis framgått, hvarför jag förordar, att äfven gossen, hvad anlag han för öfrigt än må ha, får öfning i husliga sysslor. Men jag vill nu ytterligare betona skälen för min ståndpunkt i denna sak.

Först och främst är det för gossens egen skull jag håller på min fordran, att i hans uppfostran äfven det husliga momentet får sin tillbörliga del. Uppfostrans mål är ju att harmoniskt utveckla alla krafter samt åstadkomma en själsk och kroppsligt sund individ. Men detta är ej möjligt, om vissa förmögenheter under uppväxttiden få ligga i träde och ej öfvas. Gymnastik och sport äro förträffliga medel att utveckla och stärka kroppskrafterna på samma gång som det personliga modet och ihärdigheten, men de äro ej tillfyllestgörande. Den praktiska själfhjälps, jag menar, behöfs dessutom. Den skall göra gossen ej blott kroppsligt stark, såsom varande en ytterligare motvikt mot skolarbetet, utan också fylla honom med själskraft i medvetandet att för sin egen person vara oberoende af främmande hjälp. En dylik känsla af styrka lättar på sitt sätt lifvet och låter äfven motgången bäras med mera jämnmod.

I mindre bemedlade hem är det, såsom redan förut nämnts, en nödvändighet, att barnen, äfven gossen, få sin del af de husliga sysslorna. Det är en ful syn att se ynglingen spela herre, medan hans mor jäktas öfver förmågan i arbetet för hus och hem, således äfven för honom.

Men så kommer jag till ett tredje skäl, hvarför gossens uppfostran, äfven den burgnes, bör vara sådan, jag tänkt mig den. Ingen är herre öfver sin framtid, och ett lif, börjadt i rikedom och glans, kan ända i fattigdom och försakelse. Har mannen då kanske familj, och inkomsterna ej räcka till främmande hjälp, är det hans skyldighet att jämte sitt förvärfvsarbete lätta hustruns börda genom att passa sig själf och gifva handräckningar, där mera kroppslig styrka fordras.

Äfven där lifvet ej gestaltar sig så mörkt, kan det bli nödvändigt att mannen åtar sig en del af arbetet i hemmet. Under nuvarande sociala förhållanden, då det för familjer med mera begränsade inkomster, utan att de därför behöfva vara fattiga, är svårt att få goda tjänare, och det säkert blir än svårare, blir följden, att kanske i en snar framtid äfven de burgna hänvisas till att hjälpa sig själfva. Men då måste bördan fördelas någorlunda rättvist. Hänsyn bör tagas till hustruns mindre fysiska krafter, som ofta försvagats genom barnens födelse och vård. Fastän hon är kvinna oaf såsom sådan utrustad med större seghet, mod och förmåga att försaka, så kan hon väl ändå ha rättighet att någon gång bli fri från selen. Härtill kan mannen bidra i hög grad genom att ej undandraga sig sina husliga plikter.

En sådan man skall säkert själfmant hjälpa sin hustru att lägga för och skära åt barnen i stället för att genast själf börja äta, obekymrad om hustrun får maten kall eller varm. Och om båda komma trötta från en promenad, sätter han sig icke ned att hvila, medan hustrun får oafbrutet gå, sysselsatt att laga mat för båda, han underlättar i stället hvar han kan.

Men i hvems hand ligger det, om mannen en gång artar sig att bli en verklig man, god och hänsynsfull, eller en egoist, som blott tänker på sin egen bekvämlighet, oberörd af den kamp till döds, som ej sällan utkämpas i hans närhet? Jo — i moderns. Sådan hans mor danat honom, sådan blir han en gång i sitt eget hem. Detta borde mödrarna lägga på hjärtat och besinna, hvilka vidtgående följder sonens uppfostran eller brist på uppfostran har. I framtiden kanske en annan ung kvinna behöfver lida, för att hon bundit sitt lif vid en af sin mor bortskämd man. Och modern själf kan hon vänta kärleksfull hänsyn och stöd på sin ålderdom af en son, som från barndomen vants att tänka blott på sig själf?

Såsom det nu är, betraktar mannen sig ofta, beroende på hans uppfostran, som ett högre väsen och ser ned på kvinnan och särskildt det husliga arbetet såsom på ett lägre, i jämförelse med det s. k. intelligensarbetet. Men har han från barndomen behandlats lika med flickan, erhållit samma uppfostran i hemmet, själf fått deltaga och på nära håll se, hur mycken klokhet, ordning och aldrig sinande tålmod kvinnans gärning i hemmet fordrar, då torde han skänka samma aktning åt den som åt sin egen och ställa kvinnan jämbördig med sig själf.

Kommande generationers män och kvinnor skola då säkert bli bättre kamrater, bättre förstå och uppskatta hvarandra samt hand i hand hjälpas åt att föra mänskligheten framåt och uppåt.

HANNA KAMKE.

En liten bulgar.

DET ÄR en mycket enkel historia, så enkel, att jag knappt vet, om jag skall skriva ned den — ej ens en historia, blott några rader ur en dagbok.

Han slog ned som en bomb i det hörn af hotellets matsal, som upptogs af ett tystlåtet kosmopolitiskt sällskap, bestående af en pensionerad tysk major, en engelsman, stel som formad af porslin, en rentier från Turin med fru samt mig, främlingen bland främlingar, om hvars hemland sällskapet hade de mest vidunderliga föreställningar. Rentierfrun var öfvertygad om att svenskarna lefde i snökojor och drucko sältran, och hon uttryckte sin stora förvåning öfver att jag var "så pass civiliserad". Jag böjde mig stum inför artigheten.

Majoren yttrade sig just aldrig annat än då han grälade på betjäningen. Han afgudade Bismarck och hatade små barn enligt den bekännelse han gjorde en gång i ett öppenlyst ögonblick.

Engelsmannen teg som de bekanta egyptiska prästerna. Ty han var inte presenterad.

Måltiderna utmärkte sig således ej för någon kordialare stämning, och det var städse med

Begär alltid

Granit-omaljerade

Giftfria och syrefasta.

Prisbilliga.

KALMAR ÅNGKVARNS A.-B:s

Hafregryn & Sundhetsmjöl

SYEA

Prisbelönta med högsta utmärkelser.

tillverkade af utsökt råvara på tidsenligaste sätt, äro nutidens förnämsta.

Finnes hos hvarje välsorterad specerihandlare i riket.

KOCKUMS KOKKÄRL

Fås på begäran öfver
— allt i hela världen. —

Den stora kvinnokongressen i London.

Idun sänder egen korrespondent.

BANERET HAROFVAN är ett af de sex förslag till ett internationellt kvinnorösträttsbaner, som från Sverige komma att insändas till flaggkommittén vid Londonkongressen. Det liksom de fem öfriga är ritadt af fröken Eivor Hedvall och är det förslag, som den svenska flaggkommittéradet, fröken A. Branting, ger företrädet. Mönstret framträder i guldfärg mot en klart orangefärgad botten. I midten är insatt det internationella rösträttsstecknet, rättvisans gudinna med vågen och de latinska orden: Jus suffragii (Rösträtt).

I DAG SÖNDAG predika i åtskilliga London-kyrkor prästerna öfver ämnet kvinnans medborgarskap och inleda därmed en sannskyldig kvinnorösträttsvecka för den engelska hufvudstaden. Det är den internationella rösträttsalliansen, som då håller sitt första ordinarie 5-årsmöte under presidium af Mrs Chapman Catt, och de engelska inbjudarinnorna ha utarbetat ett storslaget program, däri understödda af en mängd kvinnoföreningar och andra klubbar, som vilja visa sin sympati för saken. Ett särskildt intresse fästes vid det af suffragetterna anordnade jättemötet i Albert Hall, där hela församlingen kommer att vara klädd i suffragetternas färger, hvitt, grönt och purpur.

Dessa stora, tid efter annan återkommande internationella kvinnomöten äro allt starkare ljudande och bitande hugg mot den hårda mur, som ännu ställer sig hindrande i vägen för kvinnans sociala och politiska likställighet med mannen. Men hur skarp och långvarig kampen än må blifva, finnes väl i detta nu ingen sundt tänkande människa, som tviflar på kvinnornas seger i den striden.

Från den intressanta kongressen kommer Idun att kunna lämna direkta skildringar, då vår medarbetarinna fröken Elin Wägner afrest till London för att öfvervara densamma i egenskap af delegerad för fredsforeningen.

Gamla Stafva.

Några minnen från ett stockholmskt apoteks-hushåll på 1850—70-talet.

EN LITEN sedebild från ett längesedan syunnet Stockholm, som vi med allsköns moders komfort bortskämda nittonhundra-talsmänniskor se tillbaka på med förvåning och kanske önskan att flyttas tillbaka till. Författarinnan är änka efter den för åtskilliga år sedan aflidne intendenten vid Nationalmuseum, C. G. Upmark, och för öfrigt mycket känd inom kulturella hufvudstadskretsar.

"GAMLA STAFVA".

FÖR NÅGON tid sedan besökte jag henne i det trefna hem, hennes egen sparsamhet och hennes forne husbondes omtanke beredt hennes ålderdom. Så liten och så böjd af åren, men ljusögd och glad kommer 90-åringen oss till mötes, hälsningar framföras och emottagas — det är mycket att höra om, ty fyra generationer af den familj den gamla i 45 år troget tjänat och älskat skall det berättas om; alla de äldre minnes hon så väl — och barnbarnsbarnen — ja, om dem är det då för märkvärdigt att få höra! De flesta har hon förstas inte sett, de äro ännu för små att resa på besök, och hon orkar numera ej mycket, men allas fotografier har hon och sänder dem en varm smekande blick, där de stå uppradade på hennes prydliga byrå.

Snart kommer Lotta, änkefru L., den gamlas trogna vän, förr i arbetet och nu i deras gemensamma hem, in med kaffebrickan, och medan vi doppa och smutta går det än bättre att prata. Stafva har nyss fått bref om att en hennes broder nyligen dött i sitt hem i Östergyllen, äfven han snart 90-årig: Detta för

en lättnadens suck jag reste mig och gick ut på balkongen för att röka en cigarrett och lyssna till dyningens dån eller betrakta palmernas vajande solfjädrar.

Och så slog bomben ned. Det var en liten bulgar på fyra år. Han hette Gouda. Han var blond som en månstråle och hade stora ögon, som ständigt spanade efter tillfälle att ställa till oreda. Hans pappa var en jovialisk ingenjör, hvars förtviflade försök att göra sin franska förstudd till och med aflockade engelsmannens porslinsansikte ett leende, som han förgäfvos sökte bita af. Mamman var en liten odefinierbar kvinnovarelse och vände upp och ned på mina möjligen befintliga föreställningar om den bulgariska kvinnan, som jag städse tänkt mig som något slags svartmuskig zigenartyp.

Gouda gjorde sin entré skyldrande med min käpp, som han eröfrat i tamburen. Rentierfruns knäracka, som slumrade i sin härskarinnas famn, vaknade och gaf till ett ilsket skall. Det behagade den lille bulgaren. Han tjöt af förtjusning och lade an med käppen, exekverande knallen med ett utdraget: pooom!

Bomben hade gjort verkan. Hundrackan rasade, och ägarinnan sökte förgäfvos trösta sin lilla älskling. Majoren svor öfver barn i allmänhet och Gouda i synnerhet. Engelsmannen flydde ut på balkongen, snart följd af de öfriga. Bulgaren behöll slagfältet. Han kastade en brödbit i nacken på den försvinnande rentieren, gjorde på axel gevär och styrde kurs på mig, uttyckande sin bevågenhet för min hållning under striden. Visserligen förstod jag ingenting af det antagligen högst vackra talet, men segraren klättrade upp i mitt knä och det betyder bevågenhet äfven på bulgariska.

Från den stunden voro vi bundsförvanter, och han flydde alltid till mig, då fiendens hållning blef för hotande. Sterba-Sterba, skrek han af alla krafter. Det betydde att jag skulle rädda käppen, hans universalvapen.

Men dagarna gingo, och Gouda hade snart eröfrat alla positioner.

En dag öfverraskade jag den barnhatande majoren under det han höll på att lära bulgaren preussisk exercis. De tågade bägge i noggrann marsch, Gouda med min käpp och majoren med en eldgaffel på axeln. Majoren såg en smula generad ut vid mitt inträde och försökte liksom urskulda sig med att bulgaren var ett så utomordentligt soldatämne.

Ett par dagar därefter kom Gouda inrusande under stort härskri, triumferande höjande en väldig tennsoldat i luften. Det var en skänk af engelsmannen. Gouda kröp upp i mitt knä och började exercera sin soldat på min tallrik. Gouda, Gouda, ropade hans mamma förtviflad. Pooom! svarade Gouda, och tennsoldaten petade omkull en blomstervas...

Men den lille bulgaren måste snart följa sin pappa och mamma hem till sitt land igen.

Jag hörde något krafsa på min dörr, och då jag öppnade, stod Gouda där, högtidlig, resklädd med en nejlika i handen. Han hade märkt, att jag ofta bar en dylik i knapphålet, och han hade företagit ett sista härtåg genom matsalen och utvalt den vackraste nejlika han kunde finna i blomsteruppsatserna. Han räckte mig sitt byte, gjorde en stram honnör och försvann. Han ville ej jag skulle se tårarne, som dallrade i ögonfransarna. Ty det passar ej för en soldat att gråta.

Och så var han borta. Det blef åter tyst i vårt hörn af matsalen. Stämningen var trist som förr. Hundrackan sof i sin härskarinnas knä, och majoren grälade på vaktmästarna. Det var med glädje jag såg afresans dag gry.

Men jag saknar än den lille bulgaren, som dragit mot nya slagfält och som jag väl aldrig skall återse.

WATHIER SPARR-HOFSTEDT

Nice den 10 april 1909.

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som fört ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till **Expeditionen af Idun, Stockholm**, erhålles inom Sverige **portofritt!**

Idun 1892	2: —	Idun 1906 (utan julnummer, n:r 25 o. 52felas)	5: 50
Idun 1893 (n:r 1 felas)	2: —	Idun 1907 (med julnumret)	6: —
Idun 1895 (utan julnummer)	2: —	Iduns julnummer 1894	0: 20
Idun 1902 (med julnumret)	4: —	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1903 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 50
Idun 1904 (med julnumret)	5: —	Barngarderoben 1905, komplett	2: —
Idun 1905 (med julnumret, n:r 28 felas)	5: —	Barngarderoben 1908, n:r 4 o. 5 felas	2: —

LÄS!

tankarna tillbaka till hennes egen ungdomstid och hon berättar:

“Den 20 juli 1818 föddes jag i Stora Åby i Östergötland, mina föräldrar voro torpare under “Storgården“. Sex syskon voro vi, själf var jag den 4:de i ordningen. Smått och fattigt var det väl, men frysa och svälta behöfde vi aldrig, far var en duktig arbetare och på vårt lilla torp redde vi oss bra på fattigmans vis. Långe fingo vi ej behålla vårt hem. Tiderna voro dåliga — då som nu — och många inbrott och stölder föröfvades, så att byamännen tyckte det vara säkrast att skaffa sig en pålitlig nattvakt för att se efter hus och hem. Hela vintern skötte far sysslan, men han var väl inte stark nog, kanske ej heller tillräckligt väl klädd, han sjuknade i lunginflammation och dog 1827 den 11 mars, mor dog samma år i maj, och jag tror hon dog af sorg! Jag var då 9 år, och vi kommo naturligtvis alla ut i socknen. Jag och en af bröderna till Storgården, den präktigaste bondgården i byn, där stannade jag till jag var 17 år, och nog fick en där lära sig att arbeta. Att gå i skolan det kom aldrig i fråga, läsa lärde jag väl någongång, men skriva det har alltid varit dåligt, som frun vet, och numera går det då rakt inte! När jag var 17 år, tyckte jag att något finare ville jag väl lära mig och då kom jag till fru Goës på kaptensbostället i Hocksta socken. Det var en fru det! Ett gammaldags arbetsamt hem, där frun själf deltog i arbetet, ordnade och ställde. Glad var där också, och många barn var där, och snälla va di allihop!

Men jag längtade att åter få vara med om utarbetet och så kom jag till ett bondställe där jag stannade i 4 år, så 2 år på en herrgård nära Vadstena, där var jag husa. Nu började jag bli gamla människans och tyckte jag borde väl se något annat än bara bondlandet, och så flyttade jag in till “Nortköping“, där jag fick en god plats hos rådmän Elgerus. 1850 kom jag till Stockholm, till apotekaren, som nyss tillträdt Nordstjärnan. Han var ogift då ännu och hans mor, som också var född i Östergyllen, förestod hemmet. Ja, sen minns frun eller har hört berättas om hur vi hade det — och Gud välsigne apotekaren, och Gud ske tack för hälsan.“

Och för mitt minne upprullas de välbekanta bilderna från 50, 60, 70-talet, denna tid, som med det nya århundradet synes oss så fjärran. Så mycket har förändrats sedan den tiden, lefnadssätt, vår hufvudstads ytre skick, samhällsklassernas förhållande till hvarandra — att det numera förefaller som mycket länge sedan Karl XV:s tid — när Drottninggatan var den fina världens promenadväg, och kungen vände just vid hörnet af n. v. Tunnelgatan, då “Squalbänken“, alldeles under våra hörnfönster — hade man tur kunde man få se honom gå öfver till vänster trottoar för att oupphörligt hälsande fortsätta i rask takt tillbaka utför Drottninggatan.

Stockholm var då ej alls den storstad det blifvit se'n 80-talet. Tänk er en stad utan telefon, utan elektriskt ljus, utan spårvagnar, utan vattenledning, utan brandkår, mycket, mycket annat att ej nämna.

Apoteket Nordstjärnan inrymdes i början af 50-talet i nr 84 Drottninggatan, men flyttades 1836 till det nybyggda hus, där det ännu är beläget.

Ett apotekshushåll då för tiden sköttes som i våra dagar ett stort landthushåll. Såväl provisorer som elever bodde i huset och åto vid familjens bord. Tjänare, både manliga och kvinnliga hörde huset till och åto i köket, alla hade sin tvätt, sin bostad, sin städning inom

hemmet. Hushållet bestod af 25 personer. Kl. 7 på morgonen nedbars (vi bodde i 1:sta våningen) en bricka med kaffe och stora bagarskorpor, kl. 9 dukades frukost i yttre “materierummet“ nere på apoteket. Middag serverades kl. 2 uppe i salen tillsammans med familjen, de 2 förnämste provisorerna och 2 elever utgjorde första afdelningen, andra afdelningen åt kl. 1/2 3. Kaffe nedbars kl. 4. Kväll kl. 8 uppe i salen, likaså i 2 afdelningar. Kl. 10 voro alla sysslor i det stora hushållsmaskineriet avslutade, och den trogna hushållerskan hade en stund af ro i sitt trefliga vindskum med utsikt öfver “Trädgårdsföreningens“ vackra park och Klara sjö.

Ofta förekommo stor-sysslor, bak, slakt, tvätt och då kunde nog hända att natten sattes till eller att arbetet började på morgonen kl. 3. Under 50-talet kördes allt vatten som förbrukades i hushållet och för apotekets behof, klappning af tvätterna verkställdes alltid vid Rörstrandsbryggan, bykkaren lyftades af drängarne upp på de tämligen höga vagnar, som då användes för utkörandet af det å apoteket tillverkade mineralvattnet, tvättgummorna, 4 eller flera, togo plats bredvid bykkaren och under skratt och glam bar det af med det väldiga fordonet draget af välryktade och välfödda “percheronghästar“. — Stallet, beläget till vänster inne på den rymliga gården, var min fars stolthet, två af hästarna användes endast till arbete, men två fingo ibland spännas för den prydliga droskan för åkturer med familjens medlemmar. Något lyxekipage i modern mening var det dock aldrig, och stod aldrig till disposition för damernas visiter eller uppköp, men så voro afstånden den tiden ej så stora.

På hösten och till julen saltades, stoppades korf och inlades stora förråd. Källrarna voro särdeles trefliga, i samma våning som det stora laboratoriet. När Stafva saltade kött, eller ordnade med äpplena, följde jag och min syster ofta med ner i källaren, och det var med en viss högtidlighet vi gingo ned för trappan in under de låga fastbyggda hvalfven. Gärna gjordes ett besök i laboratoriet, som såg så förunderligt ut med sina stora rödglänsande koppar-kärl och med den fint putsade ångmaskinen med vakuumparaten och sedermera de stora kärl däri maltextrakt kokades, då det luktade som vid den finaste brygd. Gärna medfördes någon liten flaska, och kunde man träffa “laboratorn“, så hände nog att man ur det väl stängda skåpet med de fina parfymerna kunde få en doftande påfyllning af “Violett“, “New mown hay“ eller “Ylang-ylang“, och hvad de nu hette den tidens moderna vällukter.

Allt bröd bakades visserligen ej hemma, men till fettisdagarna hade Stafva guldglänsande väldiga semlor uppradade på det långa köksbordet.

Mandelmassan stöttes i ordning på apoteket och därmed knusslades ej.

Umgänget i hemmet var ej särdeles lifligt, därtill hade min far egentligen hvarken tid eller lust, min mors musikställningar förlades därför vanligen till f. m. Men en gång om året var stor s. k. “Visitations-middag“. Sen matsedeln var bestämd i högtidligt rådslag emellan min mor och Stafva, skred denna till verket, som en fältherre ordnar allt för drabbningen! Kokfru var en okänd personage, och Stafva skulle säkert ansett detta gå sin heder för när. I den största “heligaste“ och allra finast blankskurade kopparkitteln, ~~de~~ aflång, kokades buljongen, som också blef riktig “gulle-buljong“, — orrar plockades och allt ordnades noga på förhand. Vingeléet kokades dagen förut och silduken knöts upp mellan två par stadiga ben

på en upp och nedvänd köksstol, och stod där, dropp! dropp! glindrade så vackert i gamla kristallskålar och “prisade mästaren“, men “den som äter ur grytan får intet på fatet“, sade Stafva, och sådana brådska dagar var det nog bäst att förhålla sig *mycket* stillsam i köket.

Visitationsmiddagar förekomma visst numera ej, eller hållas de måhända utomhus, *då* voro de en årligen återkommande högtidlighet; på f. m. under pågående visitation bjöds nere i min fars rum å nedre botten buljong med pastej och rhenskt vin, kl. 4 var middagen, endast herrar, läkare, professorer och apotekare, man hade så kalladt “gående bord“ med småbord belagda med dukar i alla rum, och i salen midt på golvet matbordet upprågadt med “allt hvad huset förmådde“. Kaffet intogs i salongen, där min mor en stund underhöll sig med de för henne i allmänhet tämligen främmande herrarna. De enda jag minnes äro professor Hjalmar Abelin, vår och många, många stockholmsbarns älskade vän och läkare, vacker, charmant och vänlig — den lille puckelryggige professor Edlund, en fin och spirituell man, professor Hamberg, doktor Molander, apotekar Wikström.

Mot slutet af 50-talet skaffade min far sig en förfallen arrendegård, det sedermera af oss barn så mycket älskade Nedersta i Västerhaninge.

Det låg tre mil utom Skanstull, och för att komma dit fanns endast att åka landsvägen med hästar och vagn. Mjolk kördes in till staden hvarje dag, och den häst, som dragit in lasset på natten, stannade kvar i staden äfven det kommande dygnet, samt gick åter till landet dagen därpå. Mjölkkusken bespisades i köket, ofta voro flere bud inne med hö och dylikt, alla skulle ha mat och undfägnad, “men aldrig sill“ — det hade apotekaren särskildt sagt ifrån — “det ha de hemma!“

Utom de förut omtalade hästarne inrymdes i uthusen på gården alltid grisar, ja, man försökte t. o. m. en tid att “ha en ko“, men den “störde grannarnas ro“ och fick återgå till Nedersta.

Den trägna arbetsdagen afbröts då och då af ett och annat nöje. För flere af Stafvas medtjänare firades bröllop också i hemmet, eller ställdes till bjudning för tjänarnes vänner och bekanta. Teatern besökte hon ej så sällan, men hon ville se stora skådespel eller operor — “Skinn-byxor har jag nog af om hvardagarna“ sade hon. Romaner läste hon gärna, i synnerhet historiska, och hon rördes till tårar öfver någon fosterländsk hjältebragd. I förbigående må nämnas, att hon alltifrån dess början år 1883 är medlem af Svenska kvinnoföreningen för fosterlandets försvar.

År 1875 såldes apoteket, men Stafva stannade i föräldrarnas hem alltintill min fars död år 1894. Efter 45 års trogen tjänst lämnade hon 77-årig min mors hem, älskad och ärad. Hennes husbondfolks hem var hennes eget, deras barn och barnbarn omfattade hon med aldrig svikande kärlek, mån om hemmet var hon, aldrig skydde hon någon möda, arbetet var henne kärt och utfördes hurtigt och med friskt humör, ur tider af kroppslig svaghet reste hon sig med spänstighet och mod, ålderdomen har hon mött i blid tacksamhet mot Gud och människor, och hennes glada syn på lifvet, hennes muntra lynne, hennes klokhets och skarp-sinnighet göra att hon ser tillbaka på sitt långa lif ej som på en börda hon burit, men som på en skatt gifven till henne af Gud, alla goda gåfvors gifvare.

EVA UPMARK.

LUZERN

• Förmäm vistelseort under sommaren. •
G:D HOTEL NATIONAL

Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön.
Rum från 4 kr. • Ill. prospekt gratis.
Telegramadress: “National“.

C. WILHELMSON: VÅRARBETE

Konstnärns förbundet

FÖRBUNDET har denna gång delat sig på två utställningslokaler, exponerat skulpturer i Konstföreningens sal och målningar i Halldins konsthandel.

Skulpturerna förete åtskilligt af intresse, däribland relieffragment i gips till friserna på Dramatiska teaterns fasad, dessa Christian Erikssons djärfva och liffulla kompositioner, som väl äro att räkna till konstnärens bästa verk hittills. Synnerligen verkningsfull är Richard Berghs porträtteckning, Ernst Josephson, som Christian Eriksson ristat in i stenen på konstnärens gravvård och som här förekommer i gips. Man dröjer med en stark glädjekänsla inför dessa bredt ingrädda linjer, hvilka liksom med en musikalsk rytm ge det lifsblande i Josephsons Dionysos-ansikte.

Bland de öfriga utställarne intar Carl Eldh främsta platsen såväl genom skulptureernas nu-

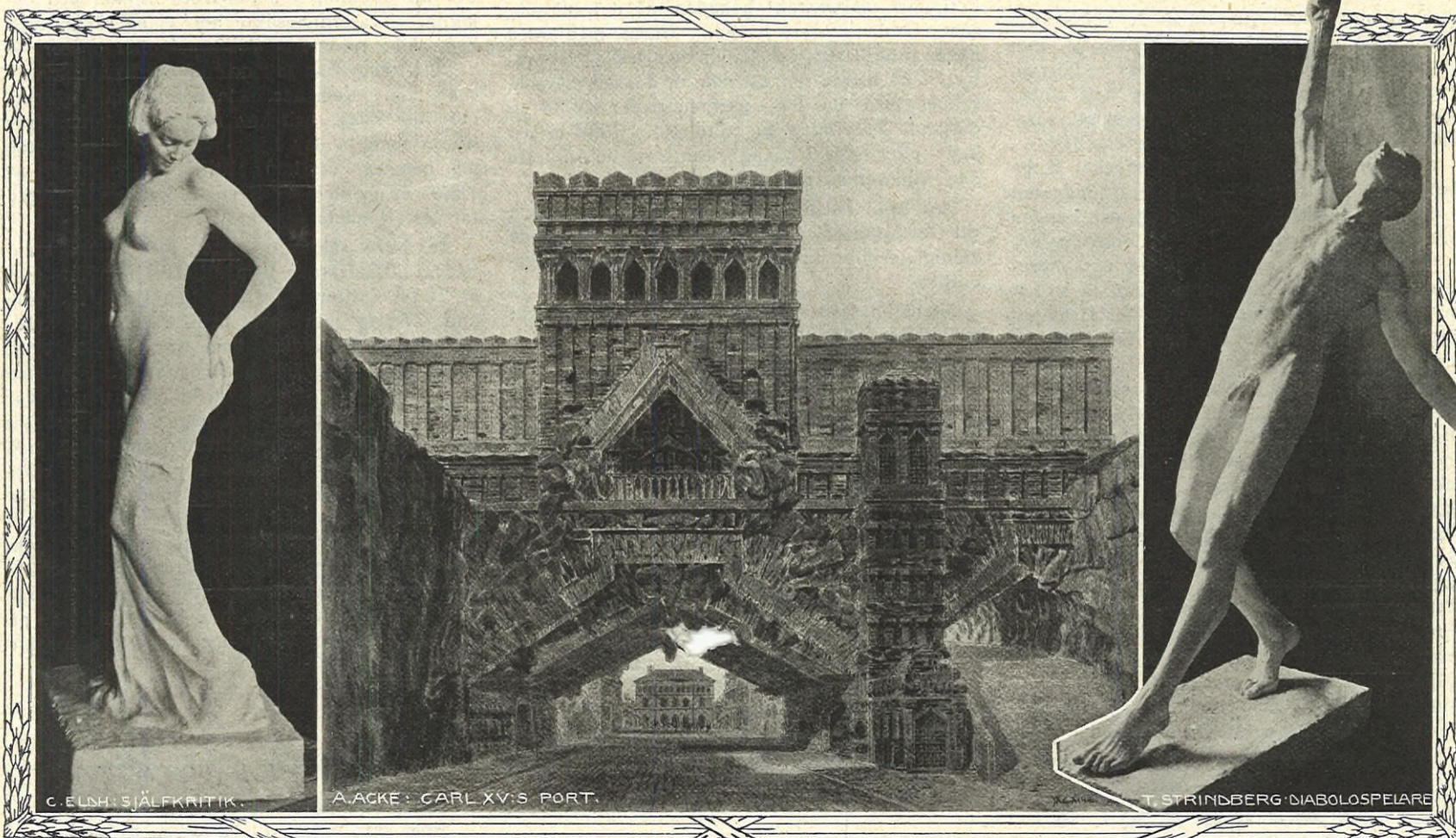
RICHARD BERGH-ERNST JOSEPHSON

merär som genom den konstnärliga lifaktigheten och den nästan klassiska formgifning, som utmärker hans kvinnofigurer. Den här afbildade "Själfcritik" utgör ett belysande exem-

Vårutställningar

pel på hans talangs utsökta genre och vitalitet i fråga om behandlingen af naket. Tore Strindberg har en diabolospelare i djärf och illuderande rörelse. Arkitekten är äfven företrädd å denna utställning med en af artisten Aceke utförd originell förslagsteckning till bro med gallerbyggnad öfver de lodrätt stupande klippväggar vid Nybrogatan, som kallas Karl XV:s port. I byggnaden skulle inrymmas konstutställningslokaler. Själfva idén med bro öfver de båda klipporna har gifvits af arkitekten P. Hallman.

Färgkonsten representeras af namnen Erdmann, Erdtman, Gerle, von Hennigs, Schwab, Wilhelmson och ännu ett par andra, bland hvilka Wilhelmson med sin stora ljusskimrande duk "Vårarbete" denna gång torde dominera i konstnärligt afseende.

C. ELDH: SJÄLFKRITIK

A. ACEKE: CARL XV'S PORT

T. STRINDBERG: DIABOLOSPELARE

En svensk re-

DETSJÄLFPORTRÄTT af konstnären, som här blickar fram emot läsaren, säger egentligen allt hvad man behöfver veta om Ivar Arosenius som människa och förklarare. Det berättar oss hvilken fantasirik drömmare han var, hur världen inför hans stora melankoliska ögon blef sagor och syner, i hvilka vinets och kärlekens gudomligheter hvirflade om med människorna, tills all förställning föll af dem och deras verkliga jag presenterade sig i osminkad härlighet. Som den jublande naturdyrkare han var, har han bekransat sig med markens blommor, som skugga, nej, öfverstråla pannan, inom hvars hvälfning hans fantasi arbetade med geniets hets, tills styrkan brast och blicken vände sig mot

nässanskonstnär.

gåtan, som följer efter denna. Det sades om en ung, sjukdomsbruten diktare, som afled på 80-talet, att bifallssorlet gick fram öfver hans graf. Medan han ännu fanns till och verkade, lyssnade få till hans sånger, men samma publik, som genom sin likgiltighet och köld indirekt påskyndade hans död, läste sedan hans vers och kände det som en kulturell mission att få beklaga förlusten af "den löftesrike skalden".

Hvad Ivar Arosenius beträffar, blef det honom förunnadt att utveckla mångfalden af sin begåfning, innan döden högg ned honom. Men det fulla erkännandet fick han aldrig upplefva. Hans nu pågående minnesutställning i Konstakademien företer en sällsynt fantasiens rikedom, visar ett

Ivar Arosenius.

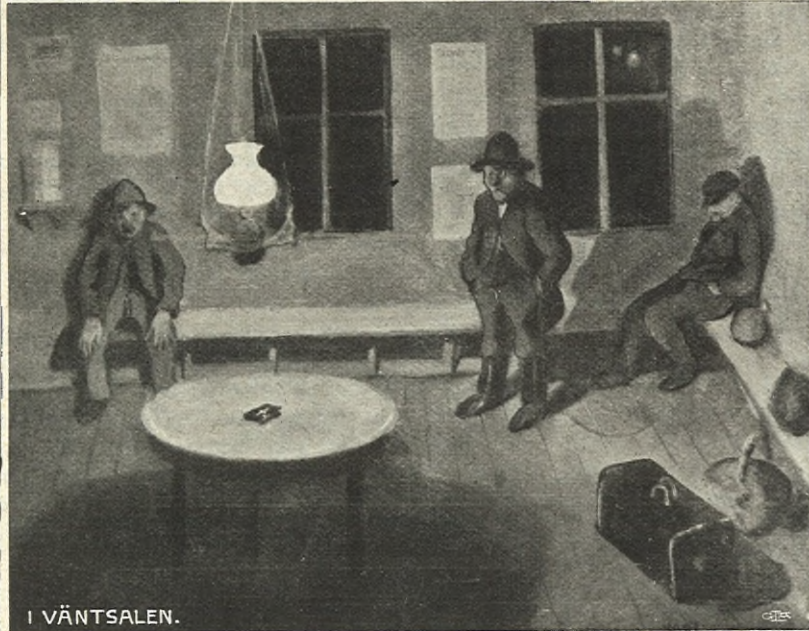

Foto för Idun af A. Blomberg.

konstnärsgemyt af dionysisk lifsglädje, frisk sensualitet och stingande ironi. Det är icke blott en målare man har framför sig, utan en tänkare i färger, som med en stämning, en situation, ger ett stycke lif i förtätad form. Främst skildrar han människan i förhållande till vinet och kärleken, skildrar henne med en rättframhet, som för tanken till de gamla holländarne och Hogarths mest drastiska scener. Som sagoberättare är han hänförende: spirituellt och fantastiskt, än uppsluppen, än lyrisk och med ett herravälde öfver form och färg, som fyller de små ytorna med en hel värld af gestalter, hvilka alla lefva sitt individuella lif. En af dessa serier — Sagan om kalifens guldfågel — komma vi, enligt välvilligt tillstånd från konstnärens maka, att reproducera i vårt i medio af maj utkommande Barnens-Dags-nummer.

På landskapsmålningens område företer Arosenius' konst ej mindre ypperliga ting, såsom "Vår", här afbildad, och "Vinter" — en snötäckt, kuperad terräng, med tall- och granbuskar uppstickande ur drivvorna och en frusen, rödnäst liten bondgubbe, hvilken stultar fram utefter vägen.

Den kalla, gråbruna interiören, "I väntsalen", är en gripande genrebild af sällsynt intensitet i stämningen, medan "På gästgifvaregården" utgör ett briljant prof på konstnärens satiriska lynne.

En serie ypperliga porträtt samt massor af akvareller och teckningar, delikata i färg och linjer och ofta fyllda af ett djupsinnigt innehåll, komplettera den sällsynt originella utställningen.

Att den kommit till oss först nu, då så mycket andligt grådask håller på att beröfva oss förmågan att vara fria och glada, är en händelse, som ser ut som en tanke. Ivar Arosenius var kanhända en hedning enligt dagens moralbegrepp, men i så fall älska vi hans glada hedom och hälsa den som en frisk käre under en kvalmig dag.

E. H.—N.

Hjälpredans pristäfling. Resultatet.

DEN PRISTÄFLING öfver ämnen rörande hemmet och hushållet, som utlystes af Hjälpredan i nr 5 af Idun, har rönt ett lifligt deltagande, i det vid täflingstidens utgång ett 70-tal uppsatser i de olika täflingsämnen inkommit.

Efter företagen granskning af desamma ha de utfästa prisen fördelats på följande sätt:

Första pris, 75 kr., tillfaller fru *Anna Elg*, Falun, för en kollektion uppsatser omfattande nr:ris 1, 2, 3, 10, 11 och 13 af täflingsämnen;

Andra pris, 50 kr., fru *Elisabeth Kallstenius* (*Stenia*) för en kollektion "Råd och rön för hus och hem";

Tredje pris, 25 kr., signaturen *E. P. Bedinge* för en kollektion uppsatser, omfattande nr:ris 2, 3, 6, 7, 8 a och b och 13 af täflingsuppsatserna;

Fjärde och femte pris à 15 kr. ha tillfallit fru *Ida Högstedt* för uppsatsen om "Bakning i hemmet", och signaturen "*No one*" för uppsatsen "Skönhetskonst"; och

Sjätte till tionde pris à 10 kr. hvartera signaturerna *D. L.* för uppsatsen "Hur inreder man billigast ett treffligt och vackert hem?", *Tante Beth* för uppsatsen "Metod i och lämplig fördelning af arbetet inom hemmet", *E. A.* för uppsatsen "Våra döttrars utbildning till goda husmödrar", *E. A.* för uppsatsen "Tvätt och strykning", samt *Per August ad Augusta* för uppsatsen "Konsten att hushålla i dyra tider".

UTSIKT AF SCYLLA. (FÖRE JORDBÄFNINGEN.)

"Som agnar för vinden."

En berättelse från jordbäfningslandet
af *Astrid Ahnfelt*.

(Forts.)

TYSKEN blef sittande mol tyst under återstoden af måltiden, inom sig förbannande det vansinniga infall, som satt hans lif på spel. — Och inte så mycket som en ärlig sejdel öl kan man få på den här djä... svor han till helt plötsligt och fyllde sitt vinglas ända upp till kanten.

De både ryssarne klandrade inbördes hela systemet ombord, som inte gaf dem tillfälle att lägga "sin duglighet" i dagen, men när de vände sig till mister Houd i förhoppning om att få sitt uttalande bekräftadt, visade det sig i stället, att denne endast hade ord af erkännande för expeditionen såväl som för Klockans öfverhet. Han förklarade äfven att det var både hans och hans kamrats mening att följa med till Genua, då det skulle bli rätt ondt om läkare ombord, när expeditionens medlemmar blevo beordrade att bege sig till Scylla. Han hade redan talat med professorn därom, som lifligt gillat förslaget.

Don Beppino hade försiktigtvis placerat sig på behörigt afstånd från advokaten, som dock då och då kastade till honom något tillrop tvärs öfver bordet. Don Beppino hade fått höra, att det fanns nunnor ombord, och icke försummat tillfället att uppsöka dem. I dörren hade han stött ihop med signora Giulia, som skulle återvända upp på däck, och hade genast funnit några kristligt valda ord om att hon var outtröttlig i uppyllandet af sin mission. Signora Giulia hade smålett en smula förströdt till svar och försvunnit uppför trappan.

Nunnorna hade berättat för don Beppino om Umberto och hur den gamla modern återfått talförmågan, hvilket föranledt don Beppino att inför den gamla lifligt uttala sig om trons kraft.

När det led emot aftonen, var det knappast möjligt att komma fram på mellandäck för den rådande trängseln. Ungefär tre tusen fem hundra människor befunno sig nu ombord, och de, som kunde sitta upprätt, föredrogo att tillbringa natten där luften var en smula friskare än nere bland de kvaf förpestade sofplatserna. Men alla bänkar voro för längesedan upptagna. Det var att slå sig ned på golfplankorna.

En öfverhöjd bår sattes ned utanför operationshytten och täckelset veks tillbaka. Där

låg en gammal svartmuskig gubbe med en tänd cigarr i mungipan och ett uttryck af galghumor i hvarje rynka. De unga läkarne flockades skrottande omkring honom.]

— Det här talar vi inte om för korrespondenten, det vore alltför godt åt honom, sade "grefven" och blinkade med ena ögat. Men i detsamma tappade gubben cigarren, och det visade sig nu att han befann sig i ett högst betänkligt tillstånd. Ett helt glas konjak måste hållas ned genom hans strupe för att han skulle kunna stå ut med att genomgå den nödvändiga behandlingen på operationsbordet.

Uppför fallrepstrappan kom en ung man bärande en ung flicka i sina armar. Med en smällande kyss och ett helgonen vare lofvade! satte han ned henne i ett hörn af däck, där några presenningar lågo uppstaplade, och tog därefter själf plats vid hennes fötter.

Det var inte så mycket att undra på om han satt och såg på henne med glödande blickar. Hennes ögon strålade som ett par stjärnor innanför de långa, mörka ögonfransarne, håret var svart som ebenholts, pannan hög och drottningstolt, men dragen för öfrigt mjuka och veka och tillfredsställande de strängaste skönhetsfordringar. Det låg någonting af ljufhet och grace öfver hela hennes uppenbarelse, som verkade betagande. Den unge mannen hade en djärft böjd näsa och stolt blickande ögon. Han såg ut att kunna taga upp kampen mot en värld för att försvara den han älskade, och det föreföll som fattades det honom något, emedan han icke hade någon bössa öfver vänstra axeln.

— Det vore väl inte möjligt att också få en smula ost? frågade den unga flickan, när signora Giulia kom fram och bjöd dem soppa och skeppsskorpor och fyllde en bleckbägare med vin ur kruset, som skeppsgossen bar.

Men signora Giulia trodde, att det nog var litet svårt att uppbringa någon ost... Får en måste alla ha.

Den unga flickan började då berätta om hur hon blifvit räddad af sin trolofvade. Hon hade legat oskadd under ruinerna bredvid sina döda föräldrar och syskon, och han hade arbetat och arbetat med sin hacka och spade tills han äntligen lyckats lyfta henne upp i sina armar. Sedan hade han själf grävt en graf till hennes anhöriga, och de hade utmärkt platsen med ett litet träkors.

De skulle inte ha gift sig på ett år ännu, men nu var det ju en annan sak. — Skulle den här båten gå till Neapel?

— Nej, signora Giulia trodde, att den skulle

Yttre skador.

Såsom smärtstillande medel vid yttre skador samt motverkande svullnad och inflammationer.

ationer anses Salubrin oumbärligt af alla, som lärt känna det och vid inköp icke låta förläsa sig att i stället för originalfabrikatet mottaga underhålliga efterapningar. Tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co., Akademigränd 1, Stockholm.

IDUNS MODELLKATALOG

Oumbärlig för alla sömmerskor och för alla hem. Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorerat omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

VY FRÅN SCYLLA EFTER JORDBÄFNINGEN.

gå direkt till Genua, — men det finns en präst ombord, kanske kunde han...

Den unge mannen stack tre fingrar under hakan och lät dem så hastigt beskriva en båge i luften. — Vore till föga nytta. Den kyrkliga vigselakten erkännes inte af staten. Det kan väl alltid bli tid med den. Men vi måste komma till ett Municipio.

Icke långt från det förälskade unga paret satt en ung flicka, som hade en fågelbur bredvid sig. Hon var den enda, som var klädd med någon ansats till elegans, om än inte precis af det finaste slaget. På de upptornade lockarna satt en omfångsrik Charlotte Corday hatt af lilafärgad tyll och dito spetsar. I öronen blixtrade oäkta diamanter och omkring halsen lindade sig flere hvarf vaxpärlor. Hennes sidenblus var utstofferad med en massa bjäfs, och under den upphäktade kjolen framstucko ett par små fötter i högklackade skor och genombrutna bomullsstrumpor.

Hela uppenbarelsen förrådde en neapolitansk "sciantosa", en af dessa många osäkra existenser, som befolka estraderna på tredje klassens varietéer.

Den lilla chanteusen förtärde med god aptit både soppa, kött och skeppsskorpor och föraktade inte ens att läppja på vinet i bleckmuggen. Under tiden berättade hon med flytande tunga om hur hon undkommit dödén som genom ett underverk och sedan letat sig tillbaka till sin bostad och till sin lycka återfunnit de flesta af sina tillhörigheter. Hon visade på ett bylte hon hade bredvid sig, som inneslöt ett par af hennes bästa toaletter, dem hon för tio dagar sedan uppträdt i, när hon sjöng "Capille Mbarzamote" och "Pazziamo, Rusi!" ett par neapolitanska piedigrottvisor, som gjort *furore* — enligt den lilla chanteusens försäkringar. Nu skulle hon genast kunna ta engagemang, så fort hon kom till någon stad... Ja, och fågelburén hade hon ju funnit bland ruinerna med fågeln lifslevande... Fanns det, måntro, en smula färsk sallat ombord?

Vid niotiden gingo signora Giulia och öfvermaskinisten och delade ut marsala bland dem, som visade sig vara i behof af något stärkande. Under sin rond kommo de fram till en man, hvilken låg i en ställning som hade han varit afsvimmad. En lång, svart lugg hängde ned öfver ögonen på honom. Signora Giulia satte ett fullt glas med marsala till hans läppar.

— Nej, nej! började det ropas rundt omkring honom — han bara låtsar sig vara sjuk för att få med af det goda vinet. Men mannen hade

icke varit sen att tömma glaset. Nu kastade han tillbaka luggen, och i det osäkra ljuset från fotogenlampan i väggen framför hans huvud framblänkte ett par spelande ögon.

— Det var annat vin, det! utropade han, smackade ljudligt med tungan, slog sig för bröstet och började sjunga med klar och klingande stämma:

Snabb som höken
sköt han ned i dalen,
lyfte jungtrun
upp i sadeln.
Bort han for
... kom aldrig igen!

Signora Giulia hade vid den sena aftonmåltiden kommit att få sin plats bredvid professorn och passade därvid på att fråga honom, om hon kunde få föra en ung flicka med sig till Scylla. Hon berättade om Lucillas skönhet och öfvergifna ställning och sade, att hon icke kunde komma ifrån tanken på den möjliga faran af lurande hvita slafhandlare i Genua. Hon trodde nog, att den goda kvinnan ur folket, som visade sig vara Lucilla så uppriktigt hänfven, skulle försvara henne med både näbb och klor, men det skulle icke bli så lätt för en beträffande fina herrar oefaren fattig frukt-försäljerska att genomskåda svek och fagert tal.

— Visst tar vi henne med! Men efter Scylla? Hvad skall ni sedan ta er till med henne?

— Jag hushållar för min ogifte bror i Florens sedan ett år tillbaka, då jag på en gång förlorade min man och min lille gosse. Hon kan få ett hem hos oss, åtminstone till en början, om det senare skulle yppa sig bättre möjligheter för henne.

— Han dörborta i jägarkostymen, professorn nickade mot signor Carlo — har för en stund sedan bedt att få föra en liten flicka med till Scylla. Hon har rätt svåra brännskador, som ni nog vet, så vi måste föra henne med oss i bår. Det kanske blir rätt svårt att få henne med i torpedbåten och sedan ha henne i ett tält på stranden, men ni vill kanske särskildt åta er henne...?

En af Klockans officerare hade på eftermiddagen varit inne i Reggio. Därifrån förde han med sig en liten sexårig gosse, den enda öfverlevande af en hel familj. Den lille käcke och hurtige gynnaren, som ägde barnets lyckliga förmåga att glömma, så tilltalat signor Neri, att han genast beslutat sig för att adoptera honom. Nu skulle pojken, Rodolfo hette han, tillbringa natten i signor Neris egen hytt, och som klockan redan var elfva ansåg signor

Neri det vara hög tid för Rodolfo att krypa till kojs. Men denne ville inte höra talas därom. Då gick signor Neri och sökte reda på signora Giulia och bad henne få bukt med den upproriske, men signora Giulia hade inte större lycka med sig.

— Hvad skulle jag lägga mig för så här dags? frågade Rodolfo skrattande. — Jag skall lägga mig allra allra sist af allesammans här på båten, jaha, det skall jag!

— Men då kommer du också att vakna sist i morgon, invände signora Giulia.

— Nehej, det kommer jag inte att göra, för det är så roligt här, så jag kan inte alls sofva.

— Nå, Rodolfo — signor Neri uppgaf tills vidare försöket att få honom i säng och tog honom upp i knäet — hade du börjat gå i skola ännu?

— Jaha, jag gick hvar dag i skolan, men jag lärde mig inte ett enda dugg!

— Lärde du dig ingenting?

— Nehej, inte ett enda dugg, för vi gjorde ingenting annat än lekte.

— Då kan du inte bokstäfverna en gång, din lilla dumbom?

— Jo, dom kan jag, men vi lekte då med.

— Hur gjorde ni då?

— Så här! Rodolfo gled ned på golvet, bredde ut armarna och lät fingerspetsarne mötas. — När vi gjorde så här, var det A, och när vi tryckte händerna mot bröstet, så här, blef det B, och när vi gjorde så här med armen, blef det C.

— Men du tyckte inte att det var något bra sätt?

— Neej, för då behöfver man ju inga böcker, och jag vill gärna bära böcker i en rem, som alla stora gossar gör...

Icke förrän följande dags afton lämnade de sista af expeditionens medlemmar Klockan.

Signora Giulia gick den sista rondén tillsammans med öfvermaskinisten och signor Neri, som lofvat att åtaga sig mjölk- och matutdelningen i hennes ställe.

Det blef en påkostande vandring. Hon kände sig inte ha mod att säga, att hon stod i begrepp att öfverge dem alla.

— Hvarför har ni tårar i ögonen? frågade den unga markisinnan gång på gång, under det hon långsamt förtärde de vispade äggen, men signora Giulia gaf ett undvikande svar.

De små barnen skreko och sträckte armarna efter henne, och åldringarne höllo fast hennes klädningskjol och bådo henne försäkra, att hon inte skulle lämna dem. De hade hört sägas att så var.

När turen kom till Mica, gick det inte längre att hålla tårarna tillbaka.

— Att inte kunna ha två bårar ombord på torpeden, sade hon gång på gång och kysste den lilla med en känsla af ångestfull ömhet.

Signor Neri klappade Mica på kinden och förklarade, att han skulle föra en lekkamrat till henne dagen därpå. Öfvermaskinisten sade ingenting, men den fuktiga glansen i hans öga utvisade, att han nog skulle göra hvad han kunde för den föräldralösa.

Och den lilla tiggarflickan med den förfärliga hostan, hvad skulle det bli af henne? Den enda hon hade i världen var en tioårig bror med ett äkta gamängutseende. Signora Giulia hade lindat hennes nakna fötter och ben med långa rader af gasbindor och gifvit henne söt medicin för hostan, men när nu färden gick mot ett nordligare klimat, hvad skulle hennes öde bli? Att frysa ihjäl på någon af Genuas gator. Hon var ju inte vacker, så det var nog ingen, som ville adoptera henne.

Uppgit lifvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till eder ågur fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta
Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjölsmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktsmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktsmönster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skäl då åtföljas af den modell som önskat. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

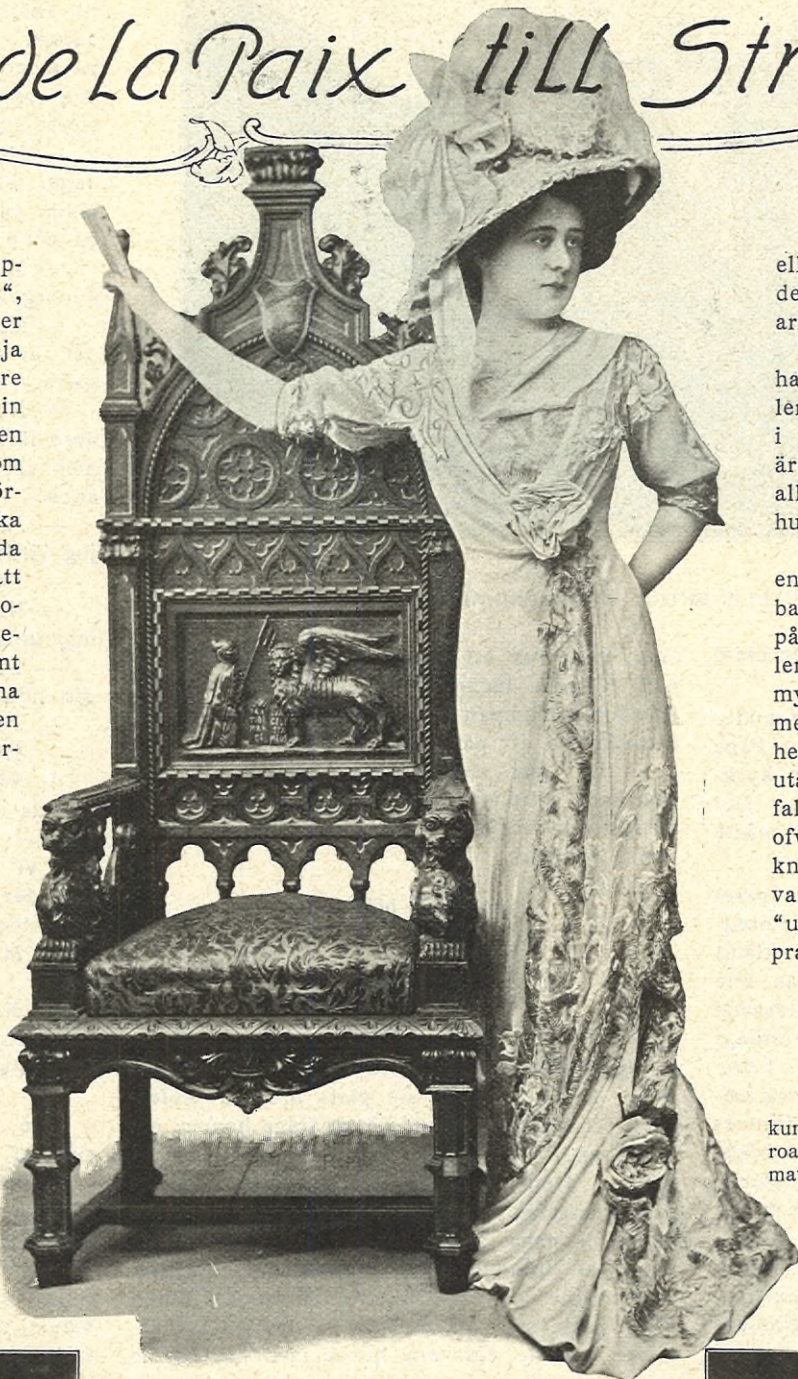
Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till
Mästersamuelsgatan 43, Stockholm
Iduns Mönsterafd.

Från Rue de La Paix till Strandvägen

DETTA MÅSTE nog bli ett kort upp-
repande af "hvad som är modernt",
ni behöfver väl alla göra i ordning er
garderob nu i denna månaden och vilja
alltså ha fullständigt besked. Dess bättre
kunna vi lämna detta nu, nyheterna ha in
extenso publicerats och ha nog till en
stor del jäfvat de förut gängse ryktena om
dem. Det är sant att modet är för-
ändradt, och det till på köpet ganska
mycket, men förändringarna äro ingalunda
så brutala, som ryktet i förväg vetat att
förmåla. Den vackra och diskreta paniermo-
dell Idun lämnade med förra månadens mode-
artikel får nog betraktas som ett extremt
exempel. Vanligen följa de nya modellerna
mera de former vi haft förut. Men
de äro något rikligare tilltagna öfver-
allt — utom i midjan, där de dess
värre så godt som alltid äro tätt
åtsittande. På vissa mycket raffine-
rade modeller ha vi sett de raka,
naturliga linjerna bibehållas, och vi
hoppas att den civiliserade världens
damer skola sköta om att detta
mod får kvarleva.

Det platta och liksom njugga i
våra klädningar kommer att fort-
leva, den ökade vidden består van-
ligen af gruppvis inkomponerade
veck, hvilka äro så väl pressade
och så platta att de på intet sätt
ändra klädningens silhuett annat än
när bärarinnan rör sig fort.

Ärmarne, detta sömmerskornas
älskade experimentalfält, äro i år
korta, halfkorta eller långa, snäfv

eller vida, med puff från axeln till han-
den, från axeln till armbågen, eller från
armbågen till handen, hur ni vill!

Chemisetterna finnas kvar, och lifven
ha icke just förändrats, i de finare model-
lerna ha kanske några nya raffinemang
i garnityren tillkommit, men allt detta
är ju af ett rätt platoniskt intresse för
alla dem som icke ha råd att ge några
hundra kronor för en klädning.

Er promenaddräkt skall ni göra med
en smal helveckad framvåd och dito
bakvåd i kjolen. Har ni råd att kosta
på en extra half meter, skall ni göra kjo-
len "prinsess", som en klädning, men
mycket urringad och utan ärmar, samt
med stora ärringningar, så att blusen
helt och hållet kommer till sin rätt
utan att figuren därför förkortas. I så
fall börja plisseerna nedom bälten, våden
ofvanför är slät. Kappan skall nå till
knäet eller nedom, och materialet skall
vara blått med svarta band! Den blir
"uniformen" och den är vacker och
praktisk!

GWEN.

»Veckans pristäffling».

Intresserade läsare af denna afdelning, som
kunna ge förslag till *verkligt originella* och
roande täflingsuppgifter i form af gåtor, rebusar,
matematiska och andra tankeöfningar, uppmanas
vänligen inkomma med bidrag, hvilka
honoreras i den mån de befinnas använd-
bara som *pristäflingsuppgifter*. Bidra-
gen torde adresseras till Iduns redaktion,
pristäflingsafdelningen.

Modell Chary. Klädning af marinblå grenadine, gar-
nerad med svarta snörmakerier.

Modell Drecoll. Klädning af halmfärgad tyll öfver
rosafärgad underklädning. Hvita silkesbroderier.
Felix foto.

Gwens frågobyrå.

REDAN I SAMBAND med Gwens öfvertagande
af vår modeafdelning "Från Rue de la Paix till
Strandvägen" tillkännagäfvos vi, att vi lyckats med
vår nya medarbetare träffa en öfverenskommelse, som
ytterligare sätter läsekretsen i tillfälle att tillgodogöra
sig hennes goda omdöme, erfarenhet och stora upp-
finningsrikhet i allt, som gäller toalettens område, där
hon är vår främsta svenska auktoritet. Dessa Gwens
egenskaper ha våra läsarinor föröfrigt helt säkert
redan själfva konstaterat i de artiklar hon i Idun
signerat med sitt kända märke. Vi påpeka ännu en
gång, hurusom detta privilegium att korrespondera
med Gwen i kvistiga smakfrågor och praktiska detalj-
frågor är **en alldeles särskild förmån
för Iduns läsarinor**, helt visst icke minst
välkommen i de hem, där husmodern måste se till
att få ut det mesta möjliga af den för hemmets för-
sköning och den egen toaletten disponibla sum-
man.

Brefven adresseras till **Gwen, Iduns re-
daktion**, och måste åtföljas af **dubbelt svars-
porto**.

Modell Redfern. Klädning af meteor eller étole-siden.
Broderier af silke.

Mönster till ofvanstående dräkter,
å 1:50 pr st., kunna erhållas från

Iduns Mönsterafdelning, Stockholm.

